DEMPE-elemzés

A transzferárak meghatározása során kiemelt jelentősége van annak, hogy azonosítható legyen, a kapcsolt vállalkozások milyen szerepet töltenek be az immateriális eszközökhöz kapcsolódó értékteremtő tevékenységekben, és e szerepük alapján milyen díjazásra jogosultak.

Az OECD Transzferár Irányelvekben kialakított DEMPE-koncepció az immateriális eszközökkel kapcsolatos öt alapvető funkció vizsgálatára épül:

- **Development (D) – kialakítás:** az immateriális eszköz létrehozásához kapcsolódó tevékenységek;
- **Enhancement (E) – fejlesztés:** az immateriális eszköz értékét, teljesítményét vagy gazdasági hasznosíthatóságát növelő tevékenységek;
- **Maintenance (M) – fenntartás:** az immateriális eszköz értékének és használhatóságának megőrzése;
- **Protection (P) – védelem:** az immateriális eszköz jogi és gazdasági védelme;
- **Exploitation (E) – hasznosítás:** az immateriális eszköz gazdasági felhasználása és az abból származó előnyök realizálása.

A DEMPE-elemzés célja annak feltárása, hogy a vállalatcsoport egyes tagjai milyen tényleges szerepet töltenek be az immateriális eszközök értékteremtési folyamatában. A jogi tulajdon önmagában nem alapozza meg az immateriális eszközből származó teljes jövedelemre való jogosultságot. Vizsgálni szükséges a ténylegesen ellátott funkciókat, a felhasznált eszközöket, valamint a vállalt és ellenőrzött kockázatokat is.

A transzferár-nyilvántartásról és a transzferár-adatszolgáltatásról szóló **45/2025. (XII. 23.) NGM rendelet** (továbbiakban: NGM rendelet) a DEMPE fogalmát kifejezetten nem nevesíti, ugyanakkor több rendelkezése is az immateriális eszközökkel kapcsolatos értékteremtő funkciók részletes vizsgálatát követeli meg.

Az NGM rendelet 6. § (3) bekezdés f) pont fb) alpontja alapján a helyi dokumentumban be kell mutatni a kapcsolt ügyletben részt vevő felek által ellátott funkciókat, az alkalmazott eszközöket és emberi erőforrásokat, valamint a vállalt kockázatokat. Amennyiben a kapcsolt ügylet tárgya vagy a tevékenység lényeges, egyedi és értékes eszköze immateriális eszköz is, a funkcionális elemzésnek ki kell terjednie az immateriális eszköz kialakítására, fejlesztésére, fenntartására, védelmére és hasznosítására is.

A szabályozás azt is megköveteli, hogy az elemzés során az adózó bemutassa, miként kapcsolódnak ezek a funkciók a vállalatcsoport szélesebb körű értékteremtéséhez, a kapcsolt ügylet körülményeihez és az iparági gyakorlathoz. Ez a rendelkezés a DEMPE-elemzés magyar transzferár-nyilvántartási követelményeinek legközvetlenebb megjelenése.

Az NGM rendelet 5. § (1) bekezdés c) pontja a fődokumentum részeként előírja a vállalatcsoport immateriális eszközökkel kapcsolatos stratégiájának bemutatását. Ennek keretében ismertetni kell többek között a fejlesztési és hasznosítási stratégiát, a jelentős immateriális eszközöket és jogi tulajdonosaikat, a kutatás-fejlesztési tevékenységek földrajzi elhelyezkedését, a kapcsolódó csoporton belüli megállapodásokat, valamint az alkalmazott transzferár-politikát.

Az NGM rendelet **6. § (1) bekezdés b) pontja** emellett megköveteli az adózót érintő üzleti átszervezések és immateriális eszköz-átadások, illetve azok hatásainak bemutatását.

A fődokumentum és a helyi dokumentum követelményei együttesen lehetővé teszik annak vizsgálatát, hogy a vállalatcsoport szintjén kialakított immateriális eszköz-stratégia összhangban áll-e az egyes kapcsolt vállalkozások tényleges tevékenységével. Különös jelentősége lehet a részletes funkcionális elemzésnek a nehezen értékelhető immateriális javak (HTVI) esetében, amelyeknél a megbízható összehasonlító adatok hiánya és a jövőbeni gazdasági eredmények bizonytalansága miatt az szokásos piaci ár alátámasztása jellemzően egyedi értékelést igényel.

Az NGM rendelet az immateriális eszközökkel kapcsolatos funkcionális elemzés korábbiaknál részletesebb dokumentálását követeli meg. A szabályozás középpontjában a kapcsolt vállalkozások tényleges gazdasági szerepének, értékteremtő tevékenységének és kockázatvállalásának feltárása áll. A DEMPE-elemzés ezért nem pusztán az immateriális eszközök jogi tulajdonviszonyainak vizsgálatát jelenti, hanem annak értékelését is, hogy a kapcsolt vállalkozások között alkalmazott díjazás és jövedelemmegosztás összhangban áll-e a tényleges értékteremtéssel. Az NGM rendelet előírásainak megfelelő funkcionális elemzés így a szokásos piaci ár alátámasztásának és az immateriális eszközökkel kapcsolatos transzferár kockázatok azonosításának fontos eszköze.